

punkterne i det, fordi det er et Forslag, som efter min Mening fortjener stor Interesse, selv om det har en Del Mangler, særlig set fra mit Standpunkt. Formaalet med Forslaget var altsaa Indførelsen af et Monopol, Staten skulde overtage Petroleumshandelen i Tyskland og give den til et Selskab med en Aktiekapital paa 60 Millioner. Samtidig indførtes der en meget streng Statskontrol saavel med Handelen med Petroleum som med Fastsættelsen af Prisen, og der udarbejdedes en meget sindrig Fremgangsmaade for at holde Prisen nede, og for at der kunde skaffes Befolkningen billig Petroleum. Der skulde hvert Aar fastsættes en Pris for Petroleum, og naar denne blev holdt, vilde Staten ikke faa en Øre, medens Selskabet vilde faa nøjagtigt 5 pCt. Rente af sine 60 Millioner. Hvis man f. Eks. fastsatte en Grundpris af 20 Pf. pr. Liter, vilde altsaa Handelen balancere saaledes, at naar Aaret var gaaet, fik Selskabet 5 pCt. Rente af sine Penge, men hvis Selskabet blev nødt til at tage en højere Pris end 20 Pf., maatte det absolut tabe Penge, og stadig i stigende Grad, eftersom Prisen forhøjedes. Kom det op paa 22 Pf. pr. Liter, maatte det f. Eks. tabe $\frac{1}{2}$ Mill. Mk., medens det omvendt, hvis det kunde drive Prisen ned til 17 Pf., altsaa 3 Pf. under Grundprisen, kunde tjene ikke alene 5 pCt., men 2,848,000 Mk., og hvis det kunde drive Prisen 3 Pf. ned under Grundprisen, vilde Staten kunne tjene indtil 23 Millioner. Dette Forslag, som jeg ikke vil komme nærmere ind paa ved denne Lejlighed, fik ikke nogen velvillig Modtagelse i den tyske Rigsdag, og det havde sine særegne Grunde, de borgerlige Partier, baade de Konservative, de Frisindede og Centrum, stillede sig meget uvilligt, fordi det var kommet frem, at Regeringen havde tænkt at give Monopolet til et bestemt Selskab, vistnok Mannheim-Bremen-Petroleums Aktieselskab, og dette Selskab finansieredes af en bestemt Bank. Som Følge deraf var der andre Banker og andre Selskaber, som paa Forhaand var interesserede i at bekæmpe det, og der opstod en meget heftig Polemik i den tyske Presse derom. Det socialdemokratiske Parti opponerede ogsaa imod Forslaget, fordi man betragtede det som en maskeret indirekte Skat — man kender jo de preussiske Regeringer og deres Kærlighed til indirekte Skatter. Selv om den tyske Minister forsikrede, at det var hans Hensigt at skaffe billig Petroleum, og anvende eventuelle Indtægter til et socialt Formaal, frygtede man,

at Forslaget skulde blive en ny indirekte Skat. Men desuden bekæmpede Socialdemokraterne Forslaget, fordi det var en ret urenlige Sammenblanding af privat Drift og Statsdrift. Forslaget kan altsaa ikke siges at have faaet nogen velvillig Modtagelse. Det blev henvist til et Udvalg, og dette har ikke afgivet nogen Betænkning. Efter hvad tyske Politikere har forsikret mig, er der imidlertid ikke Tvivl om, at dette Forslag kommer igen under en eller anden Form i den kommende Samling, fordi den tyske Stat er tvunget til at skride ind overfor Petroleumstrusten. Der findes i Bilagene til Forslaget opremset en lang Række Navne paa tyske Petroleumsselskaber, som allerede er erobret af Rockefeller, og den tyske Minister udtalte: Rockefellers Magt vokser stadig her i Tyskland, og hvis vi ikke vil overgive os paa Naade og Unaade, er vi nødt til at skride ind. Han føjede til: Jeg har kun foreslaaet Selskabsmonopol, men hvis Rigsdagen vil gaa videre, er jeg parat. Det er den reaktionære preussiske Minister, som træder frem paa Rigsdagen og erklærer, at han er villig til at aabne Døren for den fæle socialistiske Tanke, at Samfundet selv maa tage Affære, og Ministeren er ærlig nok til at bekende, at det i Virkeligheden er den eneste Vej at gaa, for saa vidt som man vil ordne dette Spørgsmaal paa den rigtige Maade, og han tvivler ikke et eneste Øjeblik om, at Staten, Samfundet, kan tage denne Opgave op og realisere den. Han peger f. Eks. paa, at Standard Oil-Grupperne vel behersker henimod 90 pCt. af Verdenshandelen med Petroleum, men de behersker ikke mere end 20 pCt. af Fabrikationen. Det vil altsaa ikke være vanskeligt for Staten at faa Petroleum fra de Selskaber, der ligger udenfor Standard Oil-Grupperne. Der er ingen Tvivl om, at Staten kan skaffe Petroleum til Veje lige saa billigt som, ja billigere end Standard Oil-Grupperne, thi den faar jo den vældige Profit, der nu tilfalder dem. Jeg synes derfor, at dette Spørgsmaal er saa modent til at løses ved Samfundets Overtagelse, som noget Spørgsmaal i det hele taget kan blive. Jeg forstaar meget godt, at den tyske Minister krymper sig derved, ogsaa at andre Antisocialister krymper sig, thi de har altid fortalt, at den socialistiske Ide vilde melde sig hos Menneskene i Form af en Utopi, noget fjernt, der slet ikke har noget med Virkeligheden at gøre. Nu kommer den med et ganske simpelt praktisk Spørgsmaal og kommer med Voldsomhed og tvinger til syvende og sidst